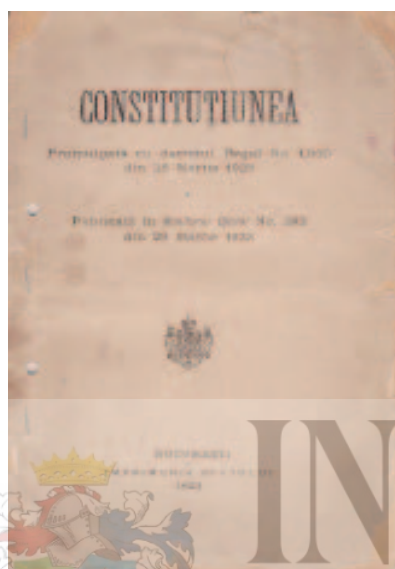

Repere istorice - Arc peste timp

Contextul și cauzele elaborării Constituției din 1923

Unirea din 1918 a adus în interiorul granițelor României teritorii noi cu numeroase minorități naționale și religioase. Constituția statului trebuia să se adapteze la noile realități. În 1918 s-a introdus votul universal, fapt care trebuia consemnat și în Constituție. În 1921 s-a realizat reforma agrară, fapt ce a însemnat exproprierea marilor moșii. Constituția trebuia să prevadă exproprierea în caz de utilitate publică prin legi speciale. Constituția din 1923 reproduce cea mai mare parte a textului celei din 1866. Apar însă câteva schimbări importante față de aceasta:

Constituția liberală din 1923

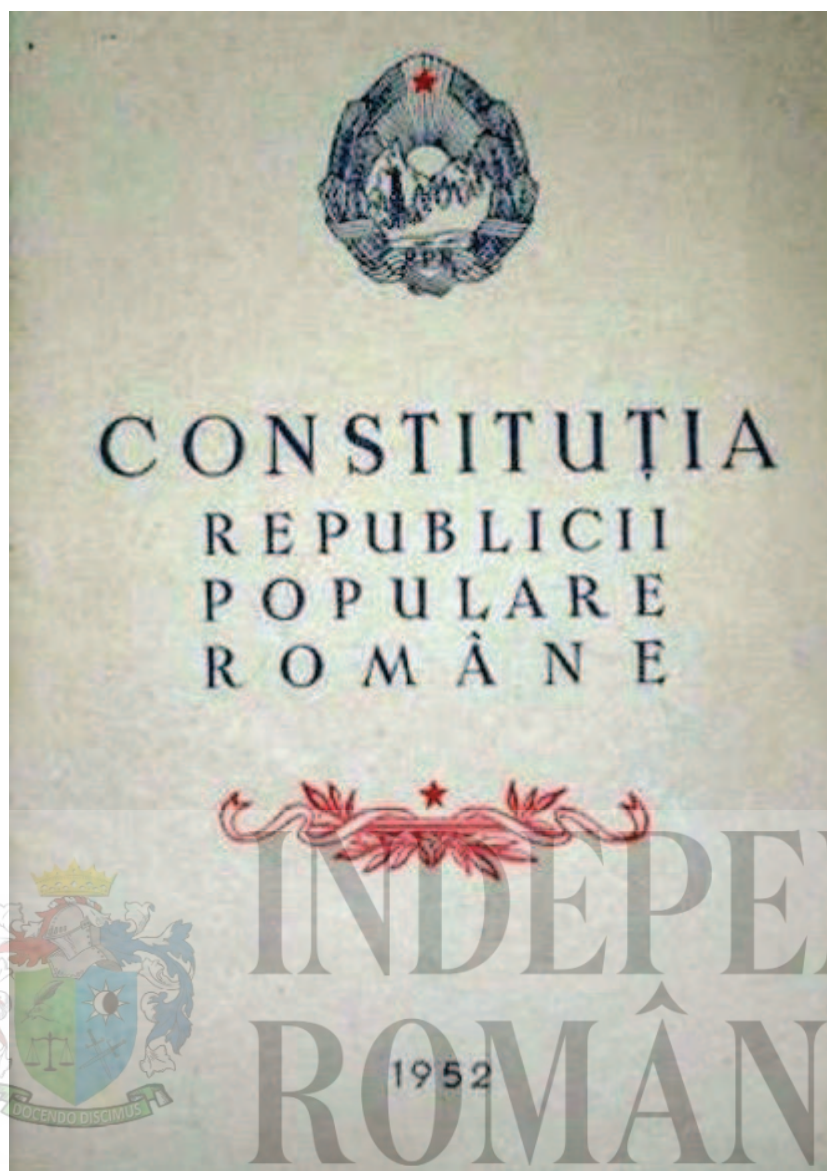
INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*

Constituția liberală din 1948

INDEPENDENȚA
*Independența
prin Cultură*

Constituția liberală din 1952

În art. 1 se specifica faptul că România este stat național, unitar și indivizibil: conceptul de stat național și unitar, adică alcătuit dintr-o națiune majoritară pe un singur teritoriu politic, a fost nou introdus. Proprietatea nu este un drept absolut, ca în 1866, în caz de utilitate publică se pot realiza exproprieri. În 1866, cazurile de utilitate publică erau stabilite doar prin Constituție, și anume: lucrări de comunicare, de salubritate publică și de apărare a țării. În 1923 se prevede că utilitatea publică se stabilește prin legi speciale (așa cum a fost cazul legii agrare din 1921). De asemenea bogățiile subsolului, căile de comunicație, apele și atmosfera sunt proprietatea statului.

Votul este universal, spre deosebire de votul cenșitar din 1866. Se menționează egalitatea în drepturi fără deosebire de clasă socială și fără deosebire de origine etnică, limbă și religie. Constituția din 1866 prevedea doar egalitatea fără deosebire de clasă socială. Biserica ortodoxă este biserica dominantă în stat iar cea Greco-Catolică este privilegiată în raport cu celelalte culte. În Constituția din 1866 se menționa ca religie oficială cea ortodoxă. Consecințele elaborării Constituției din 1923 România devine stat democratic și se adaptează realităților politice, economice și sociale de după Marea Unire. Contextul și cauzele elaborării Constituției din 1948: Primul guvern comunist s-a format în 1945, dar, pentru că șeful statului era încă regele Mihai, comuniștii nu au reușit să instituie atunci un regim totalitar. La 30 decembrie 1947, regele a fost silit să abdice, România fiind proclamată republică. Noile condiții politice, dar mai ales schimbarea formei de guvernare, au făcut necesară adoptarea altei constituții, fapt realizat în 1948.

Conform acesteia, numele țării era Republica Populară Română. Principiile Constituției Unele prevederi sugerau că noul regim se conduce aparent după principii democratice, ca de exemplu: egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii (fără deosebire de sex, naționalitate, rasă, religie sau grad de cultură); garantarea drepturilor și libertăților cetățenești fundamentale (libertatea conștiinței, a presei, a întrunirilor etc.); responsabilitatea miniștrilor (miniștrii răspund în fața justiției pentru faptele lor); suveranitatea poporului, principiu cuprins în formula puterea de stat emana de la popor. Totuși, unele elemente arată caracterul totalitar al regimului: nu se respectă principiul separației puterilor în stat (legislativul are puteri executive, executivul se implica în justiție); deși este menționată proprietatea particulară, se specifică faptul că la baza dezvoltării economice a României se afla proprietatea de stat (cuprinsă în formula bunurile comune ale poporului); constituția prevede că economia națională este planificată de către guvern (nu este o economie liberă).

Conducerea statului era împărțită între Marea Adunare Națională și Guvern. Marea Adunare Națională, de fapt noul parlament, este considerată „organul suprem al puterii de stat”. Ea are atât atribuții legislative, cât și executive: votează legile și bugetul, se ocupă de problemele de pace și de război, dar formează și guvernul și stabilește atribuțiile ministerelor. Marea Adunare Națională este condusă de Prezidiul Marii Adunări Naționale, alcătuit din 19 membri, dintre care unul este președinte. Prezidiul are atribuții pe care de obicei le deține un șef de stat cu puteri sporite: emite decrete, interpretează legi, numește în unele funcții publice, are drept de grațiere, conferă decorații, reprezintă țara în relațiile internaționale, numește ambasadorii etc. Guvernul coordonează și planifică economia națională, realizează bugetul și asigură ordinea publică și securitatea statului. La nivel local, conducerea este deținută de consilii populare (din 1950, sfaturi populare), alese prin vot universal. Instituțiile judecătorești sunt supuse presiunii politice.

Deoarece nu se specifică inamovibilitatea judecătorilor, se permite amestecul puterii politice în numirea și destituirea acestora. La toate instanțele, cu excepția Curții Supreme, judecarea are loc cu asesori populari (un fel de jurați). Instituția asesorilor este explicată în legea privind organizarea instanțelor judecătorești. De aici aflăm că asesorii sunt de fapt, subordonați direct puterii politice. În cadrul tribunalelor locale, ei sunt aleși la propunerea unor organizații ale muncitorilor, ale partidului, ale tineretului, organizații culturale etc. În realitate, absolut toate organizațiile existente în perioada comunistă erau controlate de partidul unic, deci și acești asesori erau aleși, sub îndrumarea organelor de partid. Asesorii populari pentru tribunalele speciale și Tribunalul Capitalei, erau aleși de Sfatul Popular (pentru consultare, vezi Legea nr. 5 din 19 iunie 1952). Drepturile și libertățile cetățenești erau asemănătoare cu cele prevăzute într-o constituție democratică: egalitatea în fața legii, libertatea conștiinței, libertatea religioasă, libertatea persoanei, libertatea presei, libertatea întrunirilor, libertatea de asociere, inviolabilitatea domiciliului, secretul corespondenței.

O noutate este prevederea conform căreia femeia are drepturi egale cu bărbatul. Totuși, pentru unele drepturi sunt introduse limitări, ceea ce poate da loc la interpretări abuzive (de exemplu, orice asociație cu caracter antidemocratic este interzisă), iar dreptul de proprietate nu este garantat. Mai mult, se specifică faptul că atunci când interesul general o cere proprietatea privată poate deveni proprietatea statului. Consecințele adoptării Constituției din 1948: Puterea politică are drepturi nelimitate, fapt care se deduce atât din prevederile legale, dar, mai ales prin aplicarea abuzivă a acestora (ele nu sunt întotdeauna explicite, ceea ce lasă loc interpretării în sens totalitar). În practică, orice funcționar de stat era și membru al partidului, deci era subordonat șefului partidului. Articolele despre proprietate deschid drumul măsurilor de naționalizare.

Se menționează că apărarea și dezvoltarea bunurilor comune ale poporului sunt o îndatorire a fiecărui cetățean, iar un alt articol definește bunurile comune ale poporului ca proprietate de stat; deci, cetățenii au datoria constituțională să dea o parte din proprietate la stat. Aplicarea acestei constituții a transformat România în stat totalitar deoarece drepturile și libertățile cetățenești nu au fost deloc respectate.

De fapt, adevăratul conducător era șeful Partidului Muncitoresc Român, Gheorghiu-Dej. Voința sa arbitrară, dar și a altor oameni politici sau funcționari publici, era adevărata lege. Constituția din

1952 În 1952, în condițiile amestecului U.R.S.S. în treburile interne ale statului român, a fost adoptată o nouă Constituție care nu aducea modificări fundamentale în organizarea politică, dar încălca foarte grav independența statului român. În capitolul introductiv se specifica ajutorul acordat de U.R.S.S. pentru eliberarea teritoriului românesc de ocupația germană și faptul că politica externă a României este una de prietenie cu U.R.S.S. Prevederile obișnuite despre independența și suveranitatea statului lipseau. Astfel, constituția consfințea faptul că România nu avea politică externă proprie. Constituția din 1952 a fost schimbată în 1965, când România și-a recăpătat atributele statului independent.

Av. Tatiana Radulescu

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*